

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії

В. С. Пономаренко

2023 р.

ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ІСПИТУ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 071 Облік і оподаткування
(шифр та назва спеціальності)

третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти
здобувач ступеня доктора філософії

Харків, 2023

Вступний іспит зі спеціальності є комплексним іспитом, що включає теоретичну складову в межах стандартів вищої освіти України з підготовки магістрів за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування». Завдання вступного іспиту складено з метою виявлення загальних і спеціальних компетентностей (табл. 1), якими володіє кандидат на вступ до аспірантури для підготовки на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти з метою здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування».

Таблиця 1

Основні компетентності, якими повинен володіти магістр
за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування»

Компетентності
<i>Загальні:</i>
- Здатність працювати в команді та налагоджувати міжособистісні взаємодії при вирішенні поставлених завдань
- Здатність самостійного проведення досліджень на відповідному рівні.
- Здатність до адаптації, креативності, генерування ідей та дій в новій ситуації
- Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу та встановлення взаємозв'язків між явищами та процесами.
- Здатність до застосовування загальнонаукових та фундаментальних знань, розуміння предметної області і професії.
- Здатність здійснювати усну і письмову комунікацію професійного спрямування рідною та іноземною мовами.
- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій з метою пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- Здатність працювати в команді та налагоджувати міжособистісні взаємодії при вирішенні поставлених завдань
- Здатність самостійного проведення досліджень на відповідному рівні.
- Здатність дотримання вимог охорони праці, збереження навколишнього середовища та забезпечення безпеки життєдіяльності.
- Здатність до адаптації, креативності, генерування ідей та дій в новій ситуації
<i>Спеціальні (професійні, фахові):</i>
- Здатність організувати обліковий процес та регламентувати діяльність його виконавців у відповідності з вимогами менеджменту підприємства
- Використовувати теоретичні основи, методичні підходи і практичні навички щодо організації податкового планування та визначати податкові ризики за різними проектами податкового планування
- Здатність калькулювання собівартості продукції та формування обліково-аналітичної інформації про виробничу діяльність в системі управління витратами підприємства
- Здатність використовувати спеціалізовані інформаційні системи і комп'ютерні технології для рішення практичних задач у галузі професійної діяльності
- Здатність складання фінансової звітності за міжнародними стандартами та інтерпретації й використання інформації, наведеної у фінансовій звітності, для прийняття управлінських рішень
- Здатність підготовки та використання облікової інформації як основи для прийняття

обґрунтованих управлінських рішень на всіх рівнях управління підприємством
- Здатність здійснювати облікове відображення зовнішньоекономічних операцій підприємств-резидентів
- Здатність здійснювати організаційне проектування, поточне та оперативне управління аналітичними дослідженнями інформаційних ресурсів підприємств, організацій, установ, використання обліково-аналітичної інформації для забезпечення можливостей високого рівня контролю бізнес-процесів та результатів діяльності
- Здатність здійснювати фінансовий аналіз в управлінні підприємством, установою, організацією для визначення резервів покращення результатів фінансово-економічної діяльності, оптимізації управлінських рішень та фінансово-економічного планування
- Здатність оформляти й оцінювати результати аудиту, судово-економічної експертизи, аудиту державних фінансів, перевірки державних закупівель
- Здатність визначати випадки незаконного використання бюджетних коштів і майна
- Вміти застосовувати методи податкового регулювання соціально-економічних процесів
- Вміти обґрунтовувати доцільність переходу суб'єктів малого підприємництва на спрощену систему оподаткування та вести облік єдиного податку
- Вміти визначати податкові зобов'язання та складати податкову документацію при здійсненні ЗЕД
- Володіти методами обчислення податкових зобов'язань за різними операціями суб'єктів господарювання
- Володіти методами та способами адміністрування податків та зборів та навичками складання документації з обліку платників податків
- Володіти методами та способами податкового контролю та навичками складання документації за результатами податкової перевірки
- Розуміння сутності об'єктів бухгалтерського спостереження та здатність до відображення господарських операцій на рахунках обліку
- Здатність здійснення обліку, контролю та аналізу діяльності банків, бюджетних установ та підприємств різних форм власності

СТРУКТУРА ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ З ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Екзаменаційний білет з фахового випробування включає три частини:

1- Розглядаються питання організації, ведення та удосконалення бухгалтерського обліку на підприємстві (в рамках вивчення дисциплін «Організація бухгалтерського обліку та контролю в управлінні підприємством» та «Фінансовий облік»);

2- Розглядаються питання формування та використання облікової інформації в системі менеджменту підприємства (в рамках вивчення дисциплін «Облік діяльності та управління витратами» та «Управлінський облік»);

3- Розглядаються питання організації податкового обліку та звітності (в рамках вивчення дисциплін «Облік і звітність в оподаткуванні», «Податковий контроль» та «Податковий облік та звітність»).

Перше та друге завдання екзаменаційного білету оцінюються в 33 бали. Третє завдання – в 34 бали. Для оцінки рівня відповідей студентів на теоретичні

запитання та вирішення практичних завдань використовуються такі критерії:

– від 30 до 33 балів для першого та другого завдання та 34 балів для третього завдання ставиться за глибоке засвоєння програмного матеріалу, чітке володіння понятійним апаратом, методами, методиками та інструментами обліку і оподаткування, вміння використовувати їх для виконання практичних завдань, розв'язання ситуацій. Відповідь на теоретичне питання має бути вірною та повною;

– від 27 до 30 балів ставиться за глибоке засвоєння програмного матеріалу, засвоєння рекомендованої літератури; чітке володіння понятійним апаратом, методами, методиками та інструментами обліку та оподаткування, вміння використовувати їх для виконання конкретних практичних завдань, розв'язання ситуацій. Відповідь на теоретичне питання має бути вірною та повною, але є деякі неточності;

– від 24 до 27 балів ставиться за повне засвоєння програмного матеріалу та рекомендованої літератури; чітке володіння понятійним апаратом, методами, методиками та інструментами обліку та оподаткування, вміння використовувати їх для виконання конкретних практичних завдань, розв'язання ситуацій. Відповідь на теоретичне питання має бути вірною та повною, оформлення відповіді логічним та послідовним. Припускаються незначні випадкові погрішності, які не надають суттєвого впливу на повноту та змістовність відповіді;

– від 18 до 21 балів ставиться за повне засвоєння програмного матеріалу та наявне вміння орієнтуватися в ньому, усвідомлене застосування знань для розв'язання практичних задач. Даний інтервал оцінювання використовується коли методичний підхід до вирішення задачі є вірним, але припущені неточності у розрахунках певних показників або не зовсім повних висновків по одержаних результатах вирішення задачі;

– від 15 до 18 балів ставиться за повне засвоєння програмного матеріалу та наявне вміння орієнтуватися в ньому, усвідомлене застосування знань для розв'язання практичних задач. Передбачається виконання всіх вимог, які передбачено для більш високих балів, при наявності незначних арифметичних чи логічних помилок (тобто методичний підхід до вирішення задачі є вірним, але припущені неточності у розрахунках певних показників або не зовсім повних висновків по одержаних результатах вирішення задачі);

– від 15 до 18 балів ставиться за неповне висвітлення змісту теоретичних питань та недостатнє вміння застосовувати теоретичні знання для розв'язання практичних задач. Передбачається, що завдання в основному виконане та мету завданню досягнуто, а при відповіді продемонстровано розуміння основних положень матеріалу навчальної дисципліни;

– від 9 до 12 балів ставиться за часткове висвітлення змісту теоретичних питань та часткове вміння застосовувати теоретичні знання для розв'язання практичних задач, але більш ніж 60 % від загального обсягу завдання. Передбачається, що завдання частково виконане, а при відповіді продемонстровано розуміння основних положень матеріалу;

– від 6 до 9 балів ставиться за часткове висвітлення змісту теоретичних питань та часткове вміння застосовувати теоретичні знання для розв'язання практичних задач, але більш ніж 50 % від загального обсягу завдання;

– від 3 до 6 балів ставиться за часткове висвітлення змісту теоретичних питань та часткове вміння застосовувати теоретичні знання для розв'язання практичних задач, але більш ніж 40 % від загального обсягу завдання.

– від 1 до 3 балів ставиться за не опанування значної частини програмного матеріалу, невміння розв'язувати задачі.

– оцінка в 0 балів ставиться за невиконання завдання або невірне виконання завдання загалом

Підсумки за фаховим вступним випробування в цілому формуються як сума балів за результатами відповіді на кожне з запитань екзаменаційного білету. Результати іспиту зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» розподіляються у відповідності до табл. 2.

Таблиця 2

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E	задовільно	не зараховано
35 – 59	FX	незадовільно	
1 – 34	F		

Оцінки за поданою у табл. 2 шкалою заносяться до відомостей обліку успішності та іншої академічної документації.

ЗМІСТ ФАХОВИХ ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ

1. Облік грошових коштів
2. Облік дебіторської заборгованості
3. Облік основних засобів
4. Облік нематеріальних активів
5. Облік запасів
6. Особливості оцінки і обліку поточних фінансових інвестицій
7. Облік довгострокових фінансових інвестицій
8. Облік витрат виробництва
9. Облік доходів та витрат майбутніх періодів
10. Облік короткострокових зобов'язань
11. Облік довгострокових зобов'язань
12. Облік праці та її оплати
13. Облік розрахунків з бюджетом за податками та обов'язковими

платежами

14. Облік доходів та витрат підприємства
15. Облік фінансових результатів діяльності підприємства
16. Облік власного капіталу
17. Фінансова звітність підприємства
18. Облікова політика підприємства
19. Поняття та основні етапи організації бухгалтерського обліку
20. Організація первинної облікової інформації, облікових номенклатур

та документообігу

21. Організація роботи виконавців облікового процесу та формування

облікових підрозділів

22. Організація обліку необоротних активів підприємства
23. Організація обліку оборотних активів підприємства
24. Організація обліку капіталу підприємства
25. Організація обліку зобов'язань підприємства
26. Організаційні засади обліку доходів підприємства
27. Організаційні засади обліку фінансових результатів діяльності

підприємства

28. Сутність і місце облікової інформації в управлінні підприємством
29. Принципи, методика і техніки підготовки управлінської

бухгалтерської звітності

30. Бухгалтерський облік в управлінні вартістю підприємства

31. Наведіть поняття управлінського обліку, його мету і завдання. Охарактеризуйте етапи розвитку управлінського обліку.

32. Що є предметом та методами управлінського обліку?

33. Назвіть спільні та відмінні риси управлінського і фінансового обліку. Вкажіть особливості застосування первинних документів для управлінського та фінансового обліку.

34. Охарактеризуйте принципи управлінського обліку. Дайте характеристику користувачам облікової інформації.

35. Вкажіть класифікацію витрат з метою оцінки запасів і визначення фінансового результату.

36. Охарактеризуйте класифікацію витрат для прийняття рішень.

37. Охарактеризуйте класифікацію витрат з метою контролю керування.

38. Дайте визначення поведінки витрат, охарактеризуйте способи управління поведінкою витрат.

39. У чому полягають особливості обліку й оцінки діяльності центрів витрат? Яка існує послідовність розподілу витрат підприємства?

40. У чому полягають особливості обліку та оцінки діяльності центрів доходів?

41. У чому полягають особливості оцінки та обліку діяльності центрів прибутку?

42. Як здійснюється розподіл накладних витрат допоміжних підрозділів?

43. Вкажіть мету і методи аналізу взаємозв'язку "витрати-обсяг-прибуток". Припущення, на яких базується аналіз взаємозв'язку "витрати-обсяг-прибуток".

44. Сутність маржинального доходу та його значення у прийнятті управлінських рішень.

45. Сутність точки беззбитковості та способи її визначення. Поняття «запасу міцності» підприємства.

46. Сутність структури витрат і її вплив на результати діяльності підприємства. «Операційний важіль» та його розрахунок

47. Сутність і порядок розрахунку комбінації продажів.

48. Як поділяються системи калькулювання в залежності від об'єктів калькулювання. Дайте визначення понять "об'єкт калькулювання", "калькуляційна одиниця".

49. Сутність системи калькулювання витрат на одиницю продукції.

50. Сутність системи калькулювання за замовленнями.

51. Сутність системи калькулювання за процесами, поняття еквівалента одиниці готової продукції.

52. Сутність системи калькулювання DIREKT-COST. Вкажіть основні принципи калькулювання собівартості продукції за змінними витратами. Переваги та недоліки системи калькулювання змінних витрат.

53. Сутність системи калькулювання ABSORPTION-COST. Які особливості оцінки витрат та фінансового результату в системі калькулювання за повними витратами?

54. Сутність системи калькулювання STANDART-COST. Дайте характеристику системи STANDART-COST та її різновидів

55. Поняття супутньої продукції. Методи розподілу спільних витрат.

56. Особливості калькулювання на підставі діяльності Охарактеризуйте сутність системи обліку, калькулювання та управління за нормативними витратами.

57. У чому полягає сутність бюджетного планування, його мета і завдання. Які існують види бюджетів?

58. Які стадії бюджетування та підходи до складання бюджетів? Наведіть послідовність складання бюджетів виробничого підприємства.

59. Дайте визначення гнучких бюджетів, мету їх складання і порядок використання. Яким є порядок розрахунку відхилень за показниками бюджету.

60. Які є методи та принципи дисконтування грошових потоків і визначення реальних витрат?

61. Сутність податкового обліку, його структура та принципи ведення.

62. Поняття податкової декларації (розрахунку) та строки її подання.

63. Характеристика загальних вимог до складання та подання податкової звітності.

64. Методи податкового обліку: переваги та недоліки.

65. Організація податкового обліку з податку на додану вартість.

66. Організація податкового обліку з податку на прибуток підприємств.

67. Організація податкового обліку з акцизного податку

68. Організація податкового обліку з податку на доходи фізичних осіб

69. Організація податкового обліку з єдиного податку.

70. Документальне підтвердження права на податкову соціальну пільгу та податкову знижку.

71. Порядок нарахування, обчислення та сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування щодо доходів фізичних осіб у вигляді заробітної плати.

72. Особливості оподаткування операцій з основними засобами.
73. Оподаткування операцій в експортних та імпорتنих операцій, а також операцій в іноземній валюті.
74. Особливості оподаткування витрат на відрядження.
75. Проблеми бюджетного відшкодування ПДВ.
76. Особливості оподаткування сільськогосподарських виробників.
77. Організація обліку ресурсних платежів.
78. Організація обліку майнових платежів в Україні.
79. Поняття, структура та функції корпоративного податкового менеджменту.
80. Поняття податкового планування та класифікація його видів.
81. Поняття ухилення від оподаткування. Законні та протизаконні способи мінімізації податків.
82. Принципи та методи податкового планування.
83. Види та етапи податкового планування на підприємстві
84. Методика податкового планування на підприємстві
85. Перспективи розвитку в Україні податкового консультування.
86. Порядок зберігання документів на підприємстві.
87. Податковий облік та звітність з місцевих податків та зборів.
88. Організація оподаткування операцій лізингу.
89. Податкова документація з ПДВ: порядок складання та подання.
90. Взаємозв'язок та відмінності бухгалтерського та податкового обліку.

ПРИКЛАД ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТА

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця

Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти
здобувач ступеня доктора філософії
спеціальність 071 Облік і оподаткування
(шифр та назва спеціальності)

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № ____
ВСТУПНИЙ ІСПИТ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ

1. Облік грошових коштів
2. Наведіть поняття управлінського обліку, його мету і завдання.
Охарактеризуйте етапи розвитку управлінського обліку.
3. Сутність податкового обліку, його структура та принципи ведення.

Голова предметної комісії

_____

А.А. Пилипенко

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Верига Ю., Плаксієнко В., Кулик В., Карпенко Є. Облік, оподаткування та аудит. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 509 с.
2. Верига Ю., Ватуля І., Левченко З. Звітність підприємств. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 776 с.
3. Голов С.Ф. Управлінський облік. К.: Лібра, 2008. 704 с.
4. Ільїна С., Верхоглядова Н., Шило В. Бухгалтерський фінансовий облік. Теорія та практика. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 536 с.
5. Крупка Я.Д., Задорожний З.В., Гудзь Н.В., Денчук Н.П. Фінансовий облік: підручник. Тернопіль: ТНЕУ. 2019. 478 с.
6. Лисиченко О.О., Атамас П.Й., Атамас О.П. Фінансовий облік: навч. посіб. Київ: "Центр учбової літератури". 2019. 356 с.
7. Облік і аудит у питаннях та відповідях: навч.-метод. посіб. / Є. В. Калюга та ін. Київ, 2019. 374 с.
8. План рахунків бухгалтерського обліку, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291 зі змінами та доповненнями : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
9. Податковий кодекс України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
10. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
11. Пономарьова Н., Войнаренко М., Замазій О. Міжнародні стандарти фінансової звітності та аудиту. К.: Центр навчальної літератури, 2020. 488 с.
12. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1997 р. № 996 (зі змінами) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.kiev.ua>
13. Теловата М.Т., Петраковська О.В. Фінансовий облік – 1 (у схемах і аблицях): навч. посіб. Київ : Інтердрук, 2019. 217 с.
14. Управлінський облік: Навч. посіб. / Ю. Д. Маляревський, С. В. Лабунська, Л. В. Безкоровайна, та ін. Х.: ВД «ІНЖЕК», 2009. 248с.
15. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами: підручник / за ред. М.Ф. Огійчука. Київ: Алерта, 2016. 1040 с.
16. Шара Є., Бідюк О., Соколова-Гонтаренко І. Бухгалтерський фінансовий та податковий облік. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 424 с.

Додаткова

1. Бутинець Ф. Ф. Організація бухгалтерського обліку / Ф. Ф. Бутинець, О. В. Олійник. – Житомир : ЖІТІ, 2001. – 576 с.
2. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: конспект лекцій для студентів спеціальності 8.03050901 «Облік і аудит» денної і заочної форм навчання / уклад. І. Б. Садовська. – Луцьк : Луцький НТУ, 2014. – 73 с.
3. Іванов Ю. Б. Альтернативні системи оподаткування: навч. посібн. / Ю. Б. Іванов, К. В. Петросянц. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2007. – 272 с.
4. Іванов Ю. Б. Оподаткування виплат з оплати праці: навч. посібн. / Ю. Б. Іванов, Г. М. Дорожкіна, Є. І. Коновалов. – Х. : ВД «ІНЖЕК», – 2008. – 360 с.
5. Іванов Ю. Б. Податкова система. підручник / Ю. Б. Іванов, А. І. Крисоватий, О. М. Десятнюк. – К. : Атіка, 2006. – 920 с.
6. Іванов Ю. Б. Податковий облік і звітність: підручник / Ю. Б. Іванов, В. В. Карпова, О. Є. Найденко – К. : Знання, 2010. – 710 с.
7. Іванов Ю. Б. Податковий облік та звітність : конспект лекцій / Ю. Б. Іванов, О. Є. Найденко. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2007. – 168 с.
8. Івахненко С. В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту : навч. посіб. / С. В. Івахненко. – К. : Знання-Прес, 2003. – 349 с.
9. Кузнецова С. А. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : навч. посіб. / С.А. Кузнецова. – Мелітополь : Видавничий будинок ММД, 2008. – 230 с.
10. Кузнецова С. А. Організація облікової інформації в управлінні діяльністю суб'єктів господарювання : [монографія] / С.А. Кузнецова. – Мелітополь : Видавничий будинок ММД, 2008. – 224 с.
11. Кужельний М. В. Організація обліку : підручник / М. В. Кужельний, С. О. Левицька. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.
12. Моделі і методи прийняття рішень в аналізі та аудиті: навч. посібник для студентів спеціальності «Облік і аудит» / під ред. Ф. Ф. Бутиця та М. М. Шигун. – Житомир : ЖДТУ, 2004. – 352 с.
13. Організація бухгалтерського обліку : навч. посіб. / за ред. В. С. Леня. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 696 с.
14. Пилипенко А. А. Організація обліку і контролю: підручник / А. А. Пилипенко, В. І. Отенко. – Харків : ВД «ІНЖЕК», 2006. – 402 с.
15. Податкова політика: теорія, методологія, інструментарій. Навчальний посібник / Під ред. Ю. Б. Іванова, І. А. Майбурова – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2010. – 492 с.

16. Податковий менеджмент: підручник / Ю. Б. Іванов, А. І. Крисоватий, А. Я. Кизима та інші – К. : Знання. – 2008. – 525 с.
17. Сопко В. В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : навч. посіб. / В. В. Сопко. – К. : КНЕУ, 2006. – 526 с.
18. Сопко В. В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу: підручник / В. В. Сопко, В. П. Завгородній. – К. : КНЕУ, 2004. – 412 с.
19. Свірко С. В. Організація бухгалтерського обліку в бюджетних установах: навч. посіб. / С. В. Свірко – К. : КНЕУ, 2004. – 380 с.
20. Сук Л.К., Сук П.Л. Організація бухгалтерського обліку. К. Каравела, 2018, 624 с.
21. Чацкіс Ю.Д. Організація бухгалтерського обліку / Ю. Д. Чацкіс, Е. С. Гейер, І. О. Власова. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 564 с.

Голова предметної комісії

А.А. Пилипенко

Підписано КЕП, № сертифікату
2B6C7DF9A3891DA10400000045CD300057E25E03
Сертифікат виданий АЦСК АТ КБ «ПРИВАТБАНК»
Пилипенко Андрій Анатолійович